

Ås kommune

RAMMEPLAN

For skolefritidsordningen i Ås

Innholdsfortegnelse

.....	1
Innledning.....	3
1. Kvalitet i skolefritidsordningen i Ås	4
Mål: Barns trivsel og utvikling	4
Struktur-, prosess- og resultat kvalitet i skolefritidsordningen i Ås:	5
2. Personalet i SFO	5
3. Overganger – sammenheng mellom barnehage og SFO	6
4. Sammenheng og samhandling mellom SFO og skole	7
5. Samarbeid mellom SFO og hjem.....	7
6. Innhold i skolefritidsordningen i Ås – målområder.....	8
Målområde 1 – Sosial kompetanse	8
Mål: I relasjonene til voksne og barn i skolefritidsordningen videreutvikler barnet den sosiale kompetansen som det trenger i relasjoner til andre mennesker generelt.	8
Målområde 2 – Lek, undring og utforskning	9
Mål: Stimulere lysten til å lære gjennom lek, undring og utforskning.....	9
Målområde 3 – Fysisk aktivitet, mat og helse	10
Mål: Den enkelte SFO skal legge til rette for at aktiviteter og måltider fremmer trivsel og helse	10
7. Resultatkvalitet.....	12
8. Kilder	13

Innledning

Opplæringsloven § 13-7 pålegger alle kommuner å ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. trinn, og for barn med særskilte behov for 1.-7. trinn. Det er fastsatt få føringer for innholdet i SFO utover at det skal gi barna omsorg og tilsyn og legges til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter og være tilpasset barnas og foreldrenes behov.

«Formålet med skolefritidsordningen er at barn i 1.- 4. trinn og barn med særskilte behov i 1.- 7. trinn skal ha et trygt omsorgs- og fritidstilbud før og etter skolens undervisningstid. Med utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesse skal skolefritidsordningen preges av barns behov for omsorg, lek, kultur- og fritidsaktiviteter samt sosial læring»
- jf. Forskrift om skolefritidsordningen i Ås kommune § 3.

Høsten 2016 opprettet oppvekst- og kultursjefen prosjektet *Kvalitetsutvikling i skolefritidsordningen i Ås*, med mål om å utarbeide en felles kommunal rammeplan som skal danne grunnlag for kvalitets- og kompetanseutvikling i skolefritidsordningen i Ås. Det ble nedsatt en prosjektgruppe. I tillegg til den nedsatte prosjektgruppen har samtlige rektorer og SFO-ledere samt inspektører ved barneskolene, vært involvert i prosessen med å utarbeide rammeplanen.

Rammeplanen er skrevet av fagpersoner til fagpersoner, og skal være en plan mellom kommunalt styringsnivå og aktuelle enhetsledere, altså rektorene i barneskolene. *Rammeplan for skolefritidsordningen i Ås* ligger under og er adskilt fra *Forskrift om skolefritidsordningen i Ås kommune*¹, på samme måte som rammeplan for barnehager ligger under og er adskilt fra barnehageloven.

Rammeplanen skal være styrende for alle skolefritidsordningene i Ås. Det vil si at barn og foreldre kan forvente at alle skolefritidsordningene arbeider i retning av de angitte målområdene. Med utgangspunkt i den kommunale rammeplanen skal det utarbeides lokale årsplaner for den enkelte skolefritidsordning. Den kommunale rammeplanen skal gi rom for lokale forutsetninger og behov, og er derfor skrevet overordnet og generell. Rammeplanen skal være gjeldende fra 1.8.2017, og revideres ved behov minimum hvert 4. år. De lokale årsplanene skal utarbeides våren 2017, og skal også være gjeldende fra 1.8.2017 og revideres før oppstart av hvert skoleår.

Rammeplan for skolefritidsordningen i Ås har vært på høring i barneskolene v/ rektor, SU og FAU ved den enkelte barneskole og Utdanningsforbundet i Ås.

Ås 29.12.2016

Ellen Benestad
Etatsjef oppvekst og kultur, Ås kommune

¹ <http://www.as.kommune.no/forskrift-sfo-i-as-kommune.376711.no.html>

1. Kvalitet i skolefritidsordningen i Ås

Mål: Barns trivsel og utvikling

Kvalitet er ikke noe entydig begrep. I barnehage- og skolesammenheng beskrives ofte kvalitet med utgangspunkt i tre områder; strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultat-kvalitet. De samme begrepene kan anvendes til å belyse bredden i kvalitetsarbeidet i skolefritidsordningen. Strukturkvaliteten beskriver virksomhetens ytre forutsetninger, og omfatter blant annet de fysiske forhold som bygninger og ressurser, personalets kompetanse, bemanning og antall barn. Prosesskvaliteten er knyttet til innholdet i tilbudet og vil blant annet omfatte sammenheng og samhandling mellom skole og SFO, aktivitetstilbudet som gis, læringsmiljøet, relasjoner samt forventningsavklaring og dialog med hjemmet. Resultatkvaliteten er det en ønsker å oppnå med tilbudet. Det kan for eksempel bety at barna opplever trygghet og omsorg i oppholdstiden og kan utvikle sin sosiale kompetanse, læring og utvikling gjennom lek, [\(Utdanningsdirektoratet\)](#).

Struktur-, prosess- og resultat kvalitet i skolefritidsordningen i Ås:

Strukturkvalitet	Prosesskvalitet	Resultatkvalitet
Personalet i SFO	Overganger – sammenheng mellom barnehage og SFO Sammenheng og samhandling mellom skole og SFO Godt samarbeid mellom SFO og hjem Innholdet i SFO	Barns trivsel Barns utvikling

2. Personalet i SFO

«Møter jeg et barn, så møter jeg et menneske».
- Anne-Cath Vestly

Bemanning og kompetanse er viktige faktorer som påvirker kvaliteten i SFO, ([Utdanningsdirektoratet](#)).

Rektor har det overordnede administrative og faglige ansvaret for SFO i Ås. Ved den enkelte skole skal det være en SFO-leder/ undervisningsinspektør med ansvar for den daglige driften. Lederen skal ha pedagogisk utdanning eller annen relevant utdanning. Baseledere skal ha pedagogisk bakgrunn eller kompetanse tilsvarende barne- og ungdomsarbeider, eller særlig egnethet, jf. Forskrift om skolefritidsordningen i Ås kommune § 13, første og andre ledd.

SFO ved den enkelte skole skal ha en grunnbemanning med ca. 15 barn per voksen i den tid på dagen da flest barn er til stede. Dette kan medføre at det på morgen- og ettermiddagsvakt er en lavere voksendeckning, jf. Forskrift om skolefritidsordningen i Ås kommune § 13, tredje ledd.

Trygge voksne skaper trivsel. Gjensidig åpenhet, inkludering og støtte i samarbeidet er viktig for personalet, og bidrar til trygghet, tillit og trivsel. Gode felles grunnholdninger er et viktig utgangspunkt for å skape kultur for et støttende kollegium som sammen samhandler for å øke kvaliteten i SFO og kompetansen til den enkelte ansatte. Relasjoner og samspill mellom de voksne har igjen stor betydning for miljøet i SFO.

Holdninger til barn som medmennesker kommer til uttrykk gjennom personalets anerkjennende samspill med dem. Oppmerksomhet fra kompetente, varme, tilstedeværende voksne er en forutsetning for barns trivsel i SFO. Kvaliteten på samspillet mellom voksen og barn har stor betydning for barns trivsel og utvikling.

Voksne er rollemodeller for barna. Voksnes bevissthet om egen væremåte er viktig for å være forbilder for barna, og praktiserer empatisk væremåte.

Dette kjennetegner personalet ved den enkelte SFO:

- Personalet legger stor vekt på å bygge gode relasjoner til hvert barn
- Personalet ser, hører og bekrefter barna og er tilstedeværende
- Personalet er rollemodeller for barna, og tar ansvar for å etterleve grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg, medansvar, solidaritet, toleranse, respekt, likeverd og retten til å være forskjellig
- Personalet skaper trivsel og trygghet

3. Overganger – sammenheng mellom barnehage og SFO

Både barnehage og skole er arenaer for lek og læring og har til felles at de skal rette fokus mot likeverd og kvalitet i omsorg og opplæring. Helhet og gode rammer for vekst og trygghet er viktig i overgangen fra barnehage til skole. Å oppleve sammenheng mellom barnehage og skole og være trygg i overgangsfasen gir et godt grunnlag for det videre opplæringsløpet.

Å starte på skolen og SFO er en stor overgang for mange barn. De ansatte i skole og SFO har et stort ansvar med å hjelpe barna med å bli fortrolige i den nye sosiale arenaen. SFO er en viktig del av skolens helhetlige arbeid for en god overgang fra barnehage til skole.

Dette kjennetegner god sammenheng i overgang mellom barnehage og SFO:

- Personalet forholder seg til kommunal *Plan for overgang barnehage-skole*
- Den enkelte SFO har kjennskap til hvordan barnehagene jobber, for å få et innblikk i hvilken hverdag barna kommer fra i barnehagen.

4. Sammenheng og samhandling mellom SFO og skole

Utdanningsdirektoratet har definert *sammenheng og samhandling mellom SFO og skole*² som en av faktorene som kan bidra til å øke kvaliteten i SFO. Dette på bakgrunn av at de har systematisert faktorer som antas å ha betydning for kvalitet i SFO slik det kommer til uttrykk i sentrale styringsdokumenter, evalueringer og rapporter samt kommunenes eget kvalitetsarbeid.

Det er derfor viktig at SFO er integrert i skolens helhetstenkning, med et felles mål om synlig læring og utvikling for alle barn. Denne rammeplanen forplikter rektor, og det er rektors ansvar å kvalitetssikre samarbeidet mellom SFO-ansatte og skole.

Dette kjennetegner god sammenheng og samhandling mellom SFO og skole:

- Sosial utvikling og trivsel blant barna og de ansatte
- Barn og foreldre møter voksne som de ser samarbeider – det er én skole
- SFO og skole har felles sosiale mål
- SFO-leder er integrert i skolens ledergruppe
- SFO og skole har felles plandager

5. Samarbeid mellom SFO og hjem

Foresatte som følger opp og stiller krav til SFO, er en viktig ressurs i kvalitetsutviklingsarbeidet ved den enkelte SFO. Forventningsavklaring med foresatte er et viktig ledd i kvalitetsutviklingsarbeidet. Forventningsavklaring skjer gjennom god informasjon om hva ordningen kan tilby og hva som kreves av foresatte, og åpenhet i forhold til foresattes forventninger. Felles temakvelder, og foreldremøter er nyttige virkemidler for å avstemme forventninger, gi informasjon og gi foreldrene en mulighet til å påvirke innholdet i SFO.

Prinsipper for god informasjonsflyt og dialog mellom SFO/skole og hjemmet er viktig for å sikre en god og gjensidig kommunikasjon.

² <http://www.udir.no/utdanningslopet/sfoaks/faktorer-for-kvalitetsutvikling/identifiserte-kvalitetsfaktorer/>

Dette kjennetegner et godt samarbeid mellom SFO og hjem:

- Gjensidig forventningsavklaring gjennom informasjon og dialog
- Gjensidig kommunikasjon mellom SFO og hjemmet
- SFO og skolen har definert hva som er god kommunikasjon, og bruker felles språk
- Kommunikasjonsformer og rutiner fremgår av den enkelte SFOs plan

6. Innhold i skolefritidsordningen i Ås – målområder

Innhold i skolefritidsordningen er satt opp som tre målområder:

- Målområde 1 - Sosial kompetanse
- Målområde 2 - Lek, undring og utforskning
- Målområde 3 - Mat og helse

Det er for de tre målområdene utarbeidet felles mål og retningsgivende føringer som skal sette en felles ramme i arbeidet med de lokale årsplanene på den enkelte skolefritidsordning.

Målområde 1 – Sosial kompetanse

*«Ingen ville vel ønske å leve uten venner, selv om han hadde alle andre goder»
- Aristoteles*

Mål: I relasjonene til voksne og barn i skolefritidsordningen videreutvikler barnet den sosiale kompetansen som det trenger i relasjoner til andre mennesker generelt.

Sosial kompetanse er nøkkelen til trivsel i fellesskapet i skolefritidsordningen. Barn utvikler sosial kompetanse først og fremst i det daglige, uformelle samspillet med andre i hverdagen.

Sosial kompetanse handler om å kunne kommunisere og samhandle godt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen er sentral for at enkeltbarnet skal lykkes og trives, og for at det skal bli verdsatt som venn og likeverdig deltaker i samspillet med de andre barna. I Utdanningsdirektoratets veileder *Barns trivsel* -

*voksnes ansvar*³ står det blant annet at forskning viser at barns evne til å etablere vennskap i stor grad henger sammen med den sosiale kompetansen deres.

Sosial kompetanse består av et sett ferdigheter som naturlig inngår i en helhet i barnas samspill, for eksempel selvfølelse, empati, positiv og konstruktiv adferd, selvhevdelse og selvkontroll.

Retningsgivende føringer for den enkelte SFO:

- Den enkelte SFO i Ås bruker felles kommunal «*Handlingsplan for et godt psykososialt miljø i skolene og SFO i Ås*», systematisk og i samhandling og samarbeid med skole og hjem.
- Felles bruk av «Mitt valg» eller «PALS» i skole og SFO.
- Opplæringsloven § 9a-9

Målområde 2 – Lek, undring og utforskning

*«Småforskerne i Ås kan, vil og våger»
- kommunale barnehagene i Ås visjon*

*«Ås-skolen – med blikket rettet mot fremtiden»
-Ås-skolens visjon*

Mål: Stimulere lysten til å lære gjennom lek, undring og utforskning

Lek har mange uttrykksformer og er utviklende for forståelse og vennskap på tvers av alder og språklig kulturell aktivitet. I et lekefellesskap legges grunnlag for barns vennskap med hverandre. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i skolehverdagen.

Barn lærer og utvikler en sammensatt kompetanse gjennom leken. Ved å late som, går barn inn i sin egen forestillingsverden, tar andres perspektiv og gir form til tanker og følelser. Gjennom utforskning og samtale om verden og fenomener skaffer de seg kunnskap og innsikt på mange områder. Lek med den fysiske verden både ute og inne innebærer undring og utforskning og bearbeiding av inntrykk.

³ <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-innhold/trivsel/trivselsveileder/>

Barn leker med utgangspunkt i sin nysgjerrighet, sine evner og forutsetninger. Lek, estetiske aktiviteter, humor og kreativitet er fenomener som har tilknytning til hverandre. Utelek og uteaktivitet er en viktig del av barnekulturen som må tas vare på. Barna bør få impulser og inspirasjon til leken gjennom opplevelser i nærmiljøet.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. I samspill mellom skole, SFO og hjem skal det legges til rette for at barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i et utforskende fellesskap. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Retningsgivende føringer for den enkelte SFO:

- Den enkelte SFO gir daglige tilbud om frie og styrte aktiviteter inne og ute. Tid til lekser kan være en del av styrt aktivitet⁴.
- Den enkelte SFO har tilbud om varierte læringsaktiviteter der elevene gis mulighet for valg av aktiviteter på ulike læringsarenaer.
- Den enkelte SFO søker samarbeid med lokale aktører og frivillige organisasjoner for å gi et godt og variert aktivitetstilbud.
- Den enkelte SFO tilrettelegger for kunst- og kulturaktiviteter.

Målområde 3 – Fysisk aktivitet, mat og helse

«Den som spiser pølsemat og kjøttmat hele dagen, han blir så doven og så lat og veldig tykk i magen. Men den som spiser gulerøtter, knekkebrød og peppernøtter, tyttebær og bjørnebær og kålrot og persille. Han blir så passe mett i magen, glad og lystig hele dagen og så lett i bena at han ikke kan stå stille».
-Thorbjørn Egner

Mål: Den enkelte SFO skal legge til rette for at aktiviteter og måltider fremmer trivsel og helse

Barnehage, skole og SFO er arenaer der mangfoldet i samfunnet kommer sterkest til uttrykk. Å påvirke faktorer som kan fremme helse og trivsel, og arbeide for å utjevne sosiale forskjeller er viktig i et folkehelseperspektiv, (Ås kommunes Handlingsprogram 2016-2019).

Fysisk aktivitet fremmer helse og gir overskudd. Fysisk aktivitet har dessuten en positiv effekt for barns læring og trivsel. Helsedirektoratet påpeker at

⁴ Det presiseres at «tid til lekser» ikke innebærer leksehjelp.

regelmessig fysisk aktivitet har positiv effekt på psykisk helse, konsentrasjon og læring.

Å spise handler om mer enn å bli mett. Det sosiale samlingspunktet som måltidet representerer er viktig for fellesskapet og for å skape trivsel, og er en viktig arena for læring av sosiale ferdigheter, ([Helsedirektoratet](#)).

Mat og drikke som serveres eller tilbys i skole og SFO kan ha stor betydning for elevenes kosthold. Ved matservering eller andre mat- og drikketilbud følger det et ansvar for å sikre at tilbudet legger til rette for et kosthold i tråd med nasjonale anbefalinger – *Nasjonalt faglig retningslinje for mat og måltider i skolen, Del 1: Mat og måltider i barneskole og skolefritidsordning*.

Retningsgivende føringer for den enkelte SFO:

- Det legges til rette for allsidige aktiviteter for å bidra til god fysisk utvikling.
- Det legges til rette for variert fysisk aktivitet som gir mulighet til å utvikle både fin- og grovmotoriske ferdigheter.
- Den enkelte SFO legger til rette for et kosthold i tråd med *Nasjonalt faglig retningslinje for mat og måltider i skolen, Del 1: Mat og måltider i barneskole og skolefritidsordning*.
- Den enkelte SFO må sørge at det finnes egnede muligheter for bespisning som også ivaretar måltidets sosiale funksjon.
- Siden ingen matvare inneholder alle næringsstoffer et barn trenger, bør måltidene settes sammen av matvarer fra følgende tre grupper for å være ernæringsmessig fullverdige, enten de er varme eller kalde:
- Gruppe 1: Grovt brød, grove kornprodukter, havregrøt, poteter, fullkornsrís, fullkornspasta etc.
- Gruppe 2: Grønnsaker og/eller frukt og bær
- Gruppe 3: Fisk og annen sjømat, kjøtt, ost og andre meieriprodukter, egg, belgfrukter (f.eks. linser, bønner, kikerter og andre erter)
- Måltidene bør tilrettelegges for elever med matallergi, matintoleranse og sykdom, samt elever som må ta matensyn knyttet til religion eller kultur.

7. Resultatkvalitet

Foreldreundersøkelsen gir foreldrene mulighet til å uttale seg om forhold som gjelder deres barn i SFO.

Klassetrivsel.no gir barna mulighet til å uttale seg. FNs barnekonvensjon vektlegger at barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører dem, og at deres meninger skal tillegges vekt.

Målområde	Kartleggingsverktøy	Hva ser vi etter?	Målsettinger	Resultat
Sosial kompetanse	Foreldreundersøkelsen hvert 2. år Klassetrivsel (egen del for SFO) til lokalt arbeid og SFO-ledermøter	Trivsel Samspill Relasjon barn–voksen Samarbeid hjem-skole	Målsettinger for den enkelte SFO ut fra tidligere resultat og tiltaksplan	Siste resultat fra foreldreundersøkelse og klassetrivsel.no
Lek, undring & utforskning	Foreldreundersøkelsen hvert 2. år Klassetrivsel (egen del for SFO) til lokalt arbeid og SFO-ledermøter	Samhandling Aktivitetstilbud Medbestemmelse	Målsettinger for den enkelte SFO ut fra tidligere resultat og tiltaksplan	Siste resultat fra foreldreundersøkelse og klassetrivsel.no
Mat og Helse	Foreldreundersøkelsen hvert 2. år Klassetrivsel (egen del for SFO) til lokalt arbeid og SFO-ledermøter	Samsvar med nasjonale retningslinjer	Målsettinger for den enkelte SFO ut fra tidligere resultat og tiltaksplan	Siste resultat fra foreldreundersøkelse og klassetrivsel.no

Tiltaksplan utarbeides lokalt på den enkelte SFO med utgangspunkt i felles målområder. Resultatkvalitet rapporteres i kommunens felles tilstandsrapport for Ås-skolen, samt i den enkelte skoles tilstandsrapport.

8. Kilder

<https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§13-7>

<https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§9a-9>

<http://www.as.kommune.no/forskrift-sfo-i-as-kommune.376711.no.html>

<http://www.as.kommune.no/handlingsprogram-med-oekonomiplan.352116.no.html>

http://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/veiledere/fra_eldst_til_yngst_veileder_fra_kd.pdf

<http://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-skolen/seksjon?Tittel=del-1-mat-og-4541>

<http://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/barnehagens-innhold/trivsel/trivselsveileder/>

Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

